

Julkaisuvapaa 25.9.2008 klo 10.30

Lehdistötiedote 25.9.2008

Tulopolitiikan loppuminen rapauttaa luottamusta

Suomalainen tulopolitiikka on lähes 40 vuoden aikana tuottanut yleensä maltillisia palkankorotuksia, joiden vastapainoksi palkansaajat ovat päässeet hyötymään laajasta hyvinvointivaltiosta, työajan lyhennyksestä ja tasaisesta tulonjaosta. Järjestelmä on perustunut sen osapuolten väliseen luottamukseen. Tulopolitiikan loppu ei siten merkitse ainoastaan luopumista keskitetyistä palkkasopimuksista, vaan se voi johtaa myös osapuolten välisen luottamuksen murenemiseen ja sen seurauksena koko talous- ja yhteiskuntapolitiikan puitteiden muuttumiseen laajemmin kuin tähän asti on uskottu.

Lisätietoja

Johtaja Jaakko Kiander, puh. (09) 2535 7340, e-mail: jaakko.kiander@labour.fi

Erikoistutkija Pekka Sauramo, puh. (09) 2535 7357, e-mail: pekka.sauramo@labour.fi

Professori Hannu Tanninen, puh. 040-355 3980, e-mail: hannu.tanninen@uku.fi

Tiedottaja Heikki Taimio, puh. (09) 2535 7349, e-mail: heikki.taimio@labour.fi

Suomalaista tulopolitiikkaa tarkastellaan loppuraportissa "Suomalainen tulopolitiikka, poliittinen vaihdanta ja sosiaalinen pääoma", joka on osa Suomen Akatemian rahoittamaa monivuotista ja monitieteistä "Sosiaalinen pääoma ja luottamusverkostot"-tutkimusohjelmaa. Loppuraportin ovat kirjoittaneet johtaja Jaakko Kiander ja erikoistutkija Pekka Sauramo Palkansaajien tutkimuslaitoksesta sekä professori Hannu Tanninen Kuopion yliopistosta. Myös Työsuojelurahasto ja Palkansaajasäätiö ovat osallistuneet tutkimushankkeen rahoittamiseen.

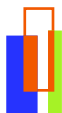
Tässä tutkimusprojektissa sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan paitsi erityisesti työmarkkinajärjestöjen välistä luottamusta myös yleisemmin kolmikantaisen tulopoliittisen neuvottelujärjestelmämme osapuolten välistä luottamusta. Tutkimushankkeen tavoitteena on ollut näin määritellyn sosiaalisen pääoman muodostumisen ja ylläpitämisen tarkastelu kiinnittämällä erityishuomio globalisaation aiheuttamaan toimintaympäristön muutokseen. Samalla tutkimus on ollut koko tulopoliittisen järjestelmämme muutospainoiden arviointia.

Jaakko Kiander korostaa omassa suomalaisen tulopolitiikan historiaa tarkastelevassa osuudessaan tulopolitiikan merkitystä paitsi sosiaalisen pääoman rakentajana myös suomalaisen palkkaperusteisen sosiaaliturvan ja suomalaisen hyvinvointivaltion kehittäjänä. Suomalaisessa tulopolitiikassa ei ole ollut kysymys ainoastaan palkoista sopimisesta vaan aluksi yhteiskunnallisen konsensuksen rakentamisesta ja tulopolitiikan osapuolten välisen luotta-

muksen kasvattamisesta sekä tämän avulla tapahtuneesta suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän parantamisesta. Vastineeksi palkkamaltista palkansaajat ovat saaneet tässä poliittisessa vaihdannassa parannuksia sosiaaliturvaansa ja lyhennyksiä työaikaansa. Lähes 40 vuotta kestäneen tulopolitiikan kauden tuloksina voidaan siksi pitää kattavaa sosiaaliturvaa, julkisia hyvinvointipalveluja ja myös tasaista tulonjakoa. Tulopolitiikan loppukaudella 1990-luvun laman jälkeen kyse on ollut aiemmin luotujen järjestelmien puolustamisesta erilaisia muutospaineita vastaan.

Nyt tapahtunut tulopolitiikasta luopuminen merkitsee näiden sidosten vuoksi todennäköisesti suurempaa yhteiskunnallista muutosta kuin julkisuudessa toistaiseksi käydyin keskustelun perusteella saattaisi päätellä. Muutos saattaa vähitellen johtaa tulopolitiikan osapuolten välisen luottamuksen rapautumiseen, eri eturyhmien eriytymiseen ja samalla aiempien, kaikille yhteisiä ratkaisuja hakeneiden talous- ja yhteiskuntapolitiikan puitteiden muuttumiseen.

Pekka Sauramo tähdentää, ettei suomalaisten yritysten monikansallistuminen ole ollut tulopoliittisten instituutioiden kannalta harmitonta. Sauramon tutkimustulosten mukaan suomalaisten yritysten tekemät suorat sijoitukset ulkomaille ovat vähentäneet investointeja kotimaassa. Maltilliset palkkaratkaisut eivät enää välttämättä edistäkään kotimaisia investointeja ja työllisyyttä. Siten monikansallisten yritysten vaikutusvallan kasvu voi vaikeuttaa työmarkkinajärjestöjen välisen sosiaalisen pääoman ylläpitämistä myös ay-liikkeen näkökulmasta tarkasteltuna.

Hannu Tanninen tarkastelee tulopolitiikkaa harjoittaneita maita vertailevasta näkökulmasta ja kiinnittää erityishuomion taloudellisen tehokkuuden ja oikeudenmukaisen tulonjaon toteutumiseen eri maissa. Suomen kaltaisissa maissa on tasaisempi tulonjako, mutta ei ole vahvaa näyttöä siitä, että se olisi johtanut merkittävään taloudellisen tehokkuuden heikkenemiseen. Tulopolitiikkaa harjoittaneissa maissa keskitetty neuvottelujärjestelmä ei ole tuottanut vain tietynlaisia palkkaratkaisuja vaan myös muita maita laajemman hyvinvointivaltion ja tasaisemman tulonjaon. Tulevaisuudennäkymiä arvioidessaan Tanninen painottaa sitä, että sopimusjärjestelmän osapuolten näkemykset tavasta harjoittaa talous- ja yhteiskuntapolitiikka olemassa olevien instituutioiden puitteissa ovat muuttumassa. Tästä Suomi on esimerkki. ■

Julkaisu

*Jaakko Kiander, Pekka Sauramo ja
Hannu Tanninen:*

*Suomalainen tulopolitiikka, poliittinen vaihdanta
ja sosiaalinen pääoma*

Palkansaajien tutkimuslaitos,

Raportteja 13, 72 s., Helsinki 2008

ISBN 978-952-209-058-4

ISSN 1795-2832

Tilaukset

Irmeli Honka

puh. (09) 2535 7338, fax (09) 2535 7332

e-mail: Irmeli.Honka@labour.fi

Tilaushinta: 13,50 €